

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет

**СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНІ ПРОЦЕСИ
НА УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ:
ІСТОРІЯ, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ**

Матеріали
IV Всеукраїнської науково-практичної конференції
У двох частинах
Частина 2

(Суми, 19 травня 2017 року)

Суми
2017

СОЛОМКО Ю.

(науковий керівник – к. і. н., доц. *В. А. Нестеренко*)

СПОГАДИ АВРАМЕНКО ВІРИ ПАВЛІВНИ*

Велика Вітчизняна війна, скільки горя і страждань вона принесла кожній сім'ї. Війна розпочалася 22 червня 1941 р. і закінчилася лише 9 травня 1945 р. За цей час люди втратили багато членів родини, коханих друзів, вона не пожаліла жодного.

Нещодавно я завітала в гості до своєї сусідки. Це старенька бабуся, яка була учасницею бойових дій Великої Вітчизняної війни. Її звати Авраменко Віра Павлівна. Вона народилася 25 березня 1928 року в селі Хотминівка Глухівського району. Навчалася 10 класів в Глухівській середньоосвітній школі №1. Батьки Віри Павлівни були землеробами. Батько мав церковну освіту і працював у колгоспі, а мама була домогосподаркою. Ця героїчна жінка пережила багато горя. Батько дуже захворів і за декілька днів до наступу ворогів помер. А мама вже померла після війни в 1952 році. «Нас с мамой не успели эвакуировать и мы остались на оккупированной территории. В нашем доме организовалась конспирация двух партизанских отрядов: Глуховского партизанского отряда, которым руководил Румянцев Александр Харитонович, секретарь подпольного горкома партии и Красного партизанского отряда под руководством Гончаренко», - хвилюючись розповідала Віра Павлівна.

Сім'я в неї була велика: братів було троє, два були на фронті, вони повернулися живими, а один вступив в

* Робота здійснена в рамках виконання фундаментального дослідження №0115U000677 «Історичний розвиток порубіжжя Північно-Східної України як засіб конструювання загальнонаціональної моделі історичної пам'яті».

партизанський загін, де і загинув. В сім'ї було шестеро сестер, але вони вже до війни були заміжні і мали свої сім'ї. Одна сестра була заміжня за партизаном, але її життя перервалося, коли вона була молодою. Її розстріляли німці з трьома її маленькими дітьми. В останніх сестер чоловіки були на фронті і жоден не повернувся живим.

До війни родина Віри Павлівни жила добре, мали великий дім, господарство, велику ділянку землі. Всі були дуже працьовитими, обробляли 70 соток землі та мали свою пасіку.

Віра Павлівна була маленькою дівчинкою, коли настав голод 1932-1933 років. Їй розказували батьки, що багато людей голодують, нема чого їсти, але їхня сім'я великого голоду не мала. Пам'ятає лише, що її мати пекла хліб з трави та віддавала всім, кому це дійсно було потрібно.

Віра Павлівна розповідає, що про війну дізналася відразу 22 червня, десь по обіді від старшої сестри, вона прийшла зі своєю сім'єю і сльозами на очах. Сестра сказала, що Київ вже захопили і почалася в сім'ї велика паніка, всі почали плакати. Про події на фронті дізнавалися з гучномовця, так звана «чорна тарелка» і звідти Левітан відразу промовляв, що почалася війна.

Відступ Червоної армії бачили всі, вони кидали зброю цілими пакетами, відступали дуже швидко, а вже на наступний день наступали німці на літаках, машинах і мотоциклах. Але гірше за німців поводили себе місцеві поліцаї: «Они застрелили мою сестру, издевались надо мной и над мамой на моих глазах», – розповідала Віра Павлівна.

Під час війни вони отримували звістки про події на фронті від партизанських розвідників: вони приносили листи, які передавали літаками. Партизани приносили в дім, де проживала сім'я Віри Павлівни і потім вона вже розносила ці листівки своїм сусідам. «Мы очень большую помощь оказывали партизанам, всем чем могли», - розповідала жінка.

Війна у цієї жінки забрала всіх, родини вже в неї не було, брати і сестри жили окремо, вона залишилася сама. Згодом вона закінчила школу і вийшла заміж. Віра Павлівна рано почала працювати. Спочатку - в управлінні по сільському господарству, в 1947 році машиністкою, а потім - бухгалтером, потім її перевели працювати головним економістом у виконкомі. В 1963 році відбулася ліквідація районів і Віру Павлівну вибрали секретарем селищної ради, вона працювала там 26 років. А потім чоловіка відправили працювати в Ямпільський район і жінка поїхала разом с ним. В Ямполі організовувався механічний завод і сусідка пішла туди працювати спочатку касиром, а потім відпрацювала 16 років головним редактором.

СТАРУН А.

(науковий керівник – к. і. н., доц. В. А. Нестеренко)

СПОГАДИ ДИТИНСТВА*

Найвеличніше щастя для нашого покоління-жити в мирний час. Але ми досі чуємо спогади страшних війн через, які довелося пройти нашому народові.

Мені довелося дізнатися про події війни з перших вуст. Адже мої прабабуся та прадідусь жили в той час. І вони нам, своїм правнукам розповідали про голодомор та Велику Вітчизняну війну. Касьян (Мяло) Ганна Григоріївна народилася 2 вересня 1926 р. в селі Боромля Тростянецького району Сумської області. Родина складалася з шести чоловік. Мати, Касьян Ульяна Дмитрівна, батько, Касьян Григорій Еврахович,

* Робота здійснена в рамках виконання фундаментального дослідження №0115U000677 «Історичний розвиток порубіжжя Північно-Східної України як засіб конструювання загальнонаціональної моделі історичної пам'яті».